

A hosszútávú tervezés új kérdései az erdőgazdaságban és a fafeldolgozó iparban

DR. MADAS ANDRÁS

I. A távlati népgazdasági tervezés fő vonásai az új mechanizmusban

Az új gazdaságirányítási rendszer legfontosabb területeire vonatkozó szabályozó eszközök, feltételek kidolgozása most van folyamatban. Ezért ma még korai lenne számot adni arról, hogy az egyes konkrét területeken az új mechanizmus egyik vagy másik eleme, fontos része miképpen fog működni, hatni. Így ebben a kérdésben ma inkább az egyéni nézeteimet fejem ki, mint kialakult, elfogadott hivatalos álláspontot ismertetek. Véleményem azonban támaszkodik részben a már megjelent dokumentumokra, részben azokra az ismeretekre, amelyek a tervezés kérdéseiben hosszú évek alatt alakultak ki.

1968. január 1-én életbelép az új gazdaságirányítási rendszer az egész népgazdaságban. Ebben az új mechanizmusban is változatlanul a különböző időtartamú és jellegű népgazdasági tervek lesznek a szocialista népgazdaság tudatos, tervszerű, központi irányításának főbb eszközei.

Módosulnak azonban azok a konkrét feltételek, amelyek között a népgazdasági terveknek ezt az alapvető funkciójukat teljesíteniök kell és ezért a népgazdasági tervek felé meghatározott, jelentős részben új követelmények fakadnak.

Eddigi terveink is tartalmazták az elérendő legfontosabb célokat és a célok eléréséhez szükséges — elsősorban anyagi jellegű — eszközöket (beruházások, anyagok stb).

Mivel azonban a tervlebontásos rendszeren alapuló és utasítással működő tervezési rendszer megszűnik, az új tervezési rendszernek tartalmaznia kell az

utasítás helyébe lépő legfontosabb közgazdasági eszközök koordinált alkalmazására vonatkozó elgondolásokat, javaslatokat is.

Eddigi gazdálkodásunk gyakorlatában túlságosan nagy szerep jutott az *éves terveknek*. Sokszor jelentős fejlesztések is az éves tervezés során dőltek el. Ötéves terveink konkrét előirányzatainak kisebb-nagyobb része ugyanis az éves tervezés során elég gyakran és elég lényegesen módosult.

Hozzákezdtünk egy hosszútávú (20 éves) terv kidolgozásához is néhány évvel ezelőtt, de hosszútávra koordinált perspektíva kialakításáig nem jutottunk el, bár ez gazdaságpolitikánk jobb megalapozásához bizonyára jelentősen hozzájárult volna.

1. A reformnak a népgazdasági tervezést érintő főbb irányelvei

Az új gazdaságirányítási rendszer a népgazdasági terv célkitűzéseinek megvalósítását nem a tervnek vállalatokra történő lebontásával, hanem gazdasági szabályozók koordinált alkalmazásával biztosítja.

A tervezés jövőbeni rendszerében a népgazdasági terv a *központi irányítás terve* lesz, amely az egész népgazdaság és ezen belül az egyes ágazatok országos és területi célkitűzéseit és eszközeit tartalmazza.

A *vállalatok* terveiket elsősorban piaci ismereteik, valamint a népgazdaság általános fejlődéséről szerzett információk alapján, önállóan készítik el s ezek a tervek az önálló gazdasági egységek saját elhatározásait foglalják egybe.

A tervezési rendszer ezen két alapvető eleme közötti összhangot a gazdasági szabályozók alkalmazása teremti meg.

A jövőben a népgazdaság irányítását *különböző időtávú tervek egységes rendszerére* kívánjuk alapozni, mert az eddigi tapasztalatok szerint a népgazdaság tervszerű központi irányításához mindenképp hosszútávú, középtávú (5 éves) és operatív tervek *együttes* meglétére van szükség.

A különböző időtávú tervek rendszerében a középtávú terveknek hangsúlyozott jelentősége lesz, mert ez lesz az alapja a közgazdasági szabályozó eszközök koordinált alkalmazásának.

A folyamatos előrelátást úgy lehet biztosítani a vázolt rendszerben, hogy a hosszútávú (15—20 éves) terveket ötéves időszakonként felülvizsgáljuk és újabb öt évvel meghosszabbítjuk a mindenkor legjobb ismeretek és előrelátás alapján. Így el lehet érni, hogy minden 5 éves terv készítésekor és megkezdésekor rendelkezünk legalább 10 éves további perspektívával.

A *hosszútávú tervet* úgy tekinthetjük, mint a gazdaságpolitika stratégiáját, amelyben kifejezésre jutnak a gazdasági fejlődés *üteme, legfőbb irányai, arányváltozásai*.

A *középtávú terv* célja, hogy körvonalazza a már pontosabban belátható (ötéves) időszakban végbemenő főbb gazdasági folyamatokat, meghatározza a célok megvalósításához szükséges szabályozó eszközök koordinált alkalmazását és általában meghatározza a gazdaságirányítás számára a tervidőszakban esedékes főbb teendőket. A középtávú terv dönt többek között a népgazdaság fejlesztését megalapozó legfontosabb beruházásokról.

Az *operatív terv* lehet éves, esetleg két éves is, vonatkozhat a gazdasági évre is és lényegében a kormány operatív intézkedéseinek alapját képezi annak érdekében, hogy ezek révén teljesüljenek a középtávú tervben kijelölt célkitűzések.

A gazdasági szabályozók alkalmazásával történő tervszerű irányítás szükségessé teszi, hogy az eddigieknél alaposabban, körültekintőbben elemezzük a felépő jelenségek, tendenciák jellegét, irányát és tartósságát, és szervezzük meg a

világszerte érvényesülő fejlődési irányok alapos tanulmányozását, mérlegelését. Ennek megfelelően a tervezésben fokozottabb szerephez kell juttatni a gazdasági információkat és analíziseket.

2. A tervezés szerepe és jellege a népgazdaság irányításában

A gazdasági mechanizmus reformjának fő célja a szocialista termelési viszonyok további erősítése, a termelőerők és termelési viszonyok gyorsabb fejlődése számára megfelelő feltételek biztosítása.

Annak megállapítása, hogy a jelzett társadalmi érdekeket konkrétan milyen gazdasági fejlődési ütem, milyen strukturális arányok és fejlesztési irányok fejezik ki, igen bonyolult, sokrétű tervezési feladat. A tervezési rendszerben az egyik fontos változás az lesz, hogy a jövőben a tervező munkának ki kell terjednie a közvetett szabályozó eszközök megtervezésére is.

A másik fontos változás abból következik, hogy a közgazdasági szabályozó eszközök túlnyomórészt pénzzel és pénzfolyamatokkal függenek össze s így a tervezés szinte minden vonatkozásában számolni kell a pénz növekvő szerepével. Ez annyit jelent, hogy az eddigieknél szorosabb kapcsolatot kell teremteni a pénzügyi mérlegek, pénzügyi számítások és a népgazdasági terv egyéb célkitűzései között. Az értékfolyamatok tervezése egyenjogúvá válik a természetes folyamatok tervezésével.

Fontos kérdése a népgazdasági tervezésnek, hogy az új irányítási rendszerben miképpen és módon fognak fokozottabban résztvenni a tervező munkában a tudományos, gazdasági és technikai szakértők, intézetek, vállalatok. A mai rendszerben a gazdasági élet túlzott centralizáltsága és az adminisztratív jellegű irányítás túltengése jelentősen fékezte a tervezésben a munkamegosztás kiszélesítését, a tervezési demokrácia kibontakozását. A tervezést lényegesen jobban ki kell terjeszteni a Tervhivatalon túl az OMFB-ra, a minisztériumokra, tanácsokra, tudományos intézetekre és egyesületekre, szakértőkre és a legfontosabb nagyvállalatokra. Az említett szervek fokozottabb részvétele a tervezésben a jövőre vonatkozóan azért is eredményesebb lehet, mert lényegesen csökkenni fog a korábbi, gyakran eltérő érdekelttség a vállalatok és a népgazdaság egésze között.

Gondoskodni kell arról is, hogy a népgazdasági tervek — elsősorban távlati tervek — kidolgozásának különböző fázisaiban az egyes kialakult elképzelések, alternatív megoldások, megfelelő körben nyilvánosságot kapjanak és ezzel mód nyíljon a szélesebb körű vitára. A kialakuló új tervezési rendszerben jelentős szerepe lesz a variánsoknak, lehetséges változatoknak.

3. A hosszútávú népgazdasági tervezés

A hosszútávú terv lényegében a népgazdaság egyes főbb ágazatai, fontosabb területei fejlesztésére és különböző átfogó komplex folyamatai alakulására vonatkozó összefüggő és koordinált koncepciók rendszere.

A hosszútávú tervezés során feldolgozandó témákat különböző időtávra indokolt vizsgálni; nem feltétlenül szükséges valamennyi koncepciót azonos időtartamra kidolgozni.

Az időtávot a téma jellegétől és attól függően kell megszabni, hogy az adott kérdés sajátosságai folytán milyen hosszú időre szükséges és lehetséges az előrejelzés. Így egyes témákat 10—15 évre, míg másokat esetleg 20—25 évre, vagy még ennél is hosszabb időszakra is ki lehet terjeszteni.

Hosszútávra az értékviszonyok változásának megállapítása nehéz feladat és csak nagyon sok bizonytalansági tényező mellett lehetséges. Ezért a hosszútávú

tervezésben előreláthatóan továbbra is jelentős szerepet kapnak a *naturális tervezési módszerek*.

A közgazdasági összefüggések mellett a hosszútávú tervezésben figyelemmel kell lenni a társadalmi-politikai körülmények változó tendenciájára is (munkaidő hossza, a társadalom korösszetételének eltolódása, mezőgazdaság termelési viszonyainak változása stb.)

A nemzetközi munkamegosztásba való nagyfokú bekapcsolódásunk következtében a népgazdaság különböző területeit közvetlenül érintő döntések megalkotottsága jelentős mértékben attól függ, hogy a külső, vagy várható nemzetközi feltételeket helyesen vettük-e számításba.

A tervek kialakítása során a világgazdaságban várható tendenciák alakulásának több vetületét szükséges vizsgálni (tartós ártendenciák, árárányok változása, technikai fejlődés a különböző területeken, a viszonylatok várható alakulása stb).

A kialakult, és egy adott időpontban helyesnek ítélt hosszútávú terv állandó felülvizsgálatra szorul. Amilyen mértékben bővülnek az idő előrehaladásával ismereteink a hosszútávú fejlődés tendenciáira vonatkozóan, olyan mértékben kell gondoskodni a hosszútávú terv megfelelő irányú és mértékű módosításáról. Ez történhet meghatározott időszakonként — esetleg ötévenként — de időközben is, akkor, ha észrevehető változások következtek be a tervet befolyásoló körülményekben.

II. Az erdőgazdaság és fafeldolgozó ipar hosszútávú tervezésének néhány új vonása

1. A hosszútávú tervezés eddigi tapasztalatai

— Az erdőgazdaság és a hosszútávú tervezés összefüggésében először az *erdőrendezési üzemtervekről* kell szólni. Gyakran emlegetjük némi szakmai büszkeséggel, hogy a hosszabb időszakra szóló tervezés kezdeti formái az erdőgazdaságban közel egy évszázadra nyúlnak vissza.

Csak elismerően lehet megállapítani, hogy még a tőkés gazdasági rendszerben is érték el a szakemberek bizonyos eredményeket ezen a területen, mert számos ál-lamban törvényesen is előírják az erdők meghatározott kategóriáira az üzemtervi gazdálkodást. Mindezek jóleső elismerése mellett azonban látnunk kell azt, hogy az üzemtervek szerepe jelenleg még erősen korlátozott. Európában találjuk a legfejlettebb erdőgazdaságokkal rendelkező államokat, de ebben a térségben sem tehetjük többre, mint az erdők 50%-ára azt a területet, amelyeken korszerű üzemtervek alapján és törvényes előírások között gazdálkodnak. Magyarország erdőgazdasága ilyen szempontból is az élen jár, de meg kell állapítanunk, hogy még mi is elég messze vagyunk attól az állapottól, amikor majd az összes erdeinkre érvényes üzemtervekkel fogunk rendelkezni. Ehhez még évek munkájára van szükség.

A másik szempont, amit ezzel összefüggésben meg kell említeni az, hogy az üzemtervek alapvetően egy adott erdőgazdasági egység gazdálkodását vannak hivatva szabályozni, elsősorban abból a szempontból, hogy abban az adott egységben az üzemtervek által előírt szabályozás eredményeképpen a tartamos erdőgazdálkodás biztosítva legyen a hozamok és a minőség állandó fokozásával. Ezek az üzemtervek azonban nem kapcsolódnak közvetlenül a népgazdaság egyéb ágaihoz, még a közvetlen fafeldolgozó iparhoz sem.

Mindezek előrebocsátása után meg kell azonban állapítanunk, hogy az erdőgazdasági üzemtervek a legfontosabb és nélkülözhetetlen alapjai mindenfajta operatív, közép- és hosszúlejárati népgazdasági terv erdőgazdasággal és fafeldolgozó iparral foglalkozó részének.

Szeretném hangsúlyozni, hogy az erdőrendezési üzemterveket a hosszútávú tervezés fontos alapjainak, információs forrásainak tekintjük, amelyek értékes adatokat szolgáltatnak az illetékes ágazatok fejlesztéséhez.

Nem mondhatjuk azonban azt, hogy az erdőrendezési üzemterveknek elsődleges szerepük van a távlati célok meghatározásánál, csupán azt, hogy a távlati terv különböző részei kölcsönhatásban állanak egymással. Elegendő itt talán arra utalni, hogy például egy olyan kérdés, mint a nemesnyárák vágásfordulójának megállapítása, nem elsődlegesen az üzemtervekből következik, hanem a népgazdaság különféle ágainak komplex vizsgálata eredményeképpen lehet arról dönteni, hogy a népgazdaság közeli és távolabbi céljai érdekében milyen vágásfordulóval kell az adott gazdasági egység üzemtervében a nemesnyárákat szerepeltetni.

Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert az eddigi tapasztalatainkban, nézeteinkben és ismereteinkben az üzemtervek elsősorban mint a tartamos és a jövő generáció érdekeit is szolgáló erdőgazdálkodás legfontosabb védelmező eszközei, bástyái szerepeltek. A jövőben az üzemterveknek szélesebb, sokrétűbb feladatuk lesz és jóval szorosabban kapcsolódnak az előbb említett kölcsönhatásokon keresztül a népgazdaság távlati fejlesztési koncepcióihoz. Nem kétséges, hogy különösen az új gazdasági mechanizmus bevezetésével összefüggésben az üzemterveknek távlati érdekeket szem előtt tartó, védő szerepe nem fog csökkenni, hanem fokozódni fog nemcsak elméletileg, hanem új törvényes szabályozások révén is.

— *Az erdőgazdaság és a fafeldolgozó ipar kapcsolata az elmúlt húsz esztendő alatt egyre szorosabbá vált, de mégsem volt elégséges ahhoz, hogy a két ágazat, az erdőgazdaság és a fafeldolgozó ipar arányos fejlesztését biztosítsa. Az erdőgazdaságban a felszabadulást követő, alapvető politikai, társadalmi és gazdasági változások lehetővé tették az eddig még nem látott gyorsütemű fejlődést és ezt a lehetőséget az erdőgazdaságban dolgozó vezetők, szakemberek, mérnökök, erdészek és munkások a legnagyobb mértékben ki is használták. Ennek eredményeképpen alakult ki az a helyzet, amelyben 1980-ig a fakitermelési lehetőségünk az 1920—60 közötti 40 év átlagának — 3,5 millió m³-nek — kereken a kétszeresére növekszik.*

A megtermelt fa feldolgozását elősegítő iparágak, így elsősorban a cellulóz-, papíripar, forgács- és farostlemezipar fejlődését az 50-es évek elején kialakult téves nézetek is fékeztek.

Ezen nézetek szerint, mivel Magyarországon kevés az erdő és a fa, nem célszerű a fafeldolgozó ipart fejleszteni. Hozzá kell azonban tenni, hogy akkor nem is állt a technikai világszínvonal még azon a fokon, mint ma, és akkor a keménylombos fafajokat még nem lehetett cellulóz- és papírgyártásra felhasználni, a farostlemez és forgácslemezyártás világméreteken pedig csak akkor indult meg. Mindezek ellenére a fejlesztés visszatartása nem volt indokolt, és így kialakult az az ismert aránytalanság, amelynek eredményeképpen Magyarország az ipari fában jelentkező szükségletének körülbelül a felét importálja, ugyanakkor nem tudjuk feldolgozni az erdeinkből kitermelhető fatömeg jelentékeny részét.

— Ennek a helyzetnek részben okozója volt az is, hogy *hosszútávú tervekkel nem rendelkezünk.* Történt ugyan kísérlet a 60-as évek elején egy 20 éves terv összeállítására és a baráti államokkal történő összehangolására, mint említettem, de ez a kísérlet egy tényleg használható és irányt mutató távlati terv elkészítéséig nem jutott el. Az erdőgazdaság, fa, papír- és cellulózipar összehangolt fejlesztése azonban csak egy hosszútávú terv keretében képzelhető el, mivel egyrészt a nyersanyagforrásokat több évtizedes szakaszra kell figyelembe venni, másrészt a kapcsolódó, elsősorban cellulóz- és papíripari beruházások rendkívül eszközigénye-

sek. Ezért az ötéves, de azért végül is alapvetően éves terveken nyugvó gazdálkodásban ezek a koncepciók mindig háttérbe szorultak. Hozzá kell még tenni végül azt is, hogy sokáig nem volt az érdekelt ágazatok képviselői között megfelelő egyetértés a fejlesztés helyességét és gazdaságosságát illetően.

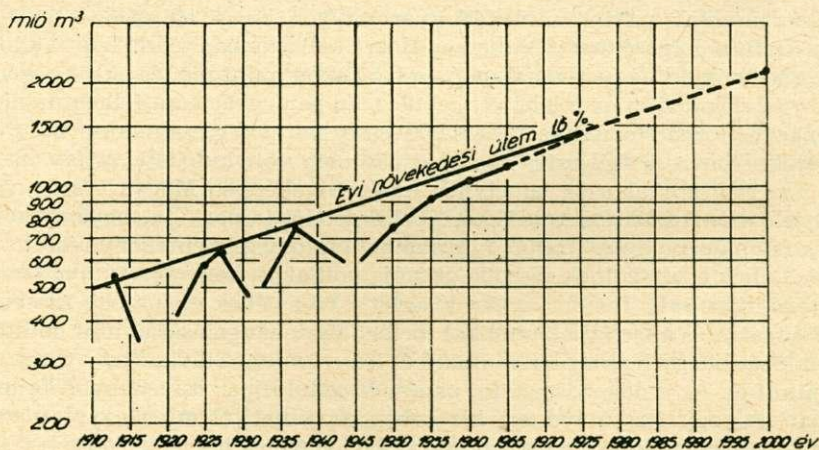
— Meg kell még említeni, hogy a nemzetközi munkamegosztásba történő beilleszkedésünk lehetőségei sem voltak elég világosak és úgy ítéltük meg, hogy a Szovjetunióból gyakorlatilag belátható hosszú éveken keresztül ki tudjuk elégíteni a növekvő szükségleteinket a legfontosabb választékokban.

2. A hosszútávú nemzetközi tendenciák a fajelhasználásban és faellátásban

A fa a világpiaci forgalomban levő legfontosabb nyersanyagok egyike és mivel az erdők területe behatárolt, a fogyasztás pedig meghatározott ütemben nő, érthetően fordult az utóbbi évtizedben az erdészeti és faipari szakemberek, közgazdászok figyelmé az erdő és a fa felé. A FAO, az Egyesült Nemzetek Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete az elmúlt 15 év alatt ezen a területen jelentős munkát végzett és tanulmányokat dolgoztatott ki a legfontosabb térségekben a fafogyasztás és faellátás várható alakulására. Ugyancsak a FAO szervezte meg az erdők számbavételét is meghatározott időközönként, aminek eredményeképpen 4—5 évenként tájékoztatást kapunk a világ erdeinek területéről, feltehető élőfa készletéről, fafajösszetételéről és növedékéről. Emellett egyre gyakrabban jelennek meg részben egyes államok tanulmányai, részben egyes szerzők művei egy adott állam vagy térség fafogyasztásának várható alakulásáról. Így abban a helyzetben vagyunk, hogy ma már megteremtődtek az alapjai egy viszonylag világos kép kialakításának mind világviszonylatban, mind Európára vonatkozóan és Magyarországot illetően.

a) A világ várható fafogyasztása

A múlt évi madridi VI. Erdészeti Világkongresszus felvázolta a jelenlegi és a következő évtizedben várható iparifa fogyasztást az egész világra vonatkozóan. Ha ezt kiegészítjük egy sor más vizsgálattal és a trendszámítás egyik nálunk alkalmazott módszerével megvizsgáljuk a várható fogyasztási színvonalat az évszázad végén, 2000-ben, akkor nagyjából arra a megállapításra juthatunk, hogy 1960-hoz képest az ezt követő 40 év alatt a világ iparifa fogyasztása meg fog duplázódni. Ez lényegében évi 1,6%-os növekedést jelent. Ebből gyakorlatilag az követke-

A világ iparifafogyasztásának trendje

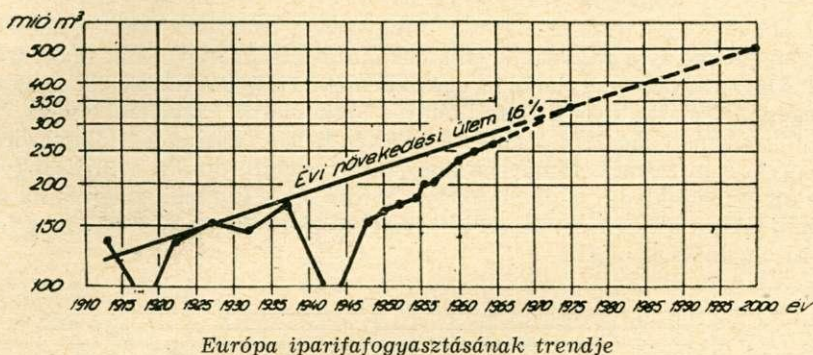
zik — az erdőleltár adatait is figyelembe véve —, hogy az évszázad végéig a világ összes erdeit használatba kell venni. Ismerve az eddig fel nem tárt erdők földrajzi elhelyezkedését, valamint ezen térségek adott gazdasági színvonalát (Dél-Amerika, Afrika), ez a feltétel aligha látszik ilyen rövid idő alatt megvalósíthatónak. Így a faellátás növekvő nehézségeivel kell számolnunk.

b) Az európai fafogyasztás jövője

Európára vonatkozóan már jóval pontosabb ismereteink vannak. Az elmúlt tíz évben két FAO—EGB tanulmány is foglalkozott az európai fafogyasztás és ellátás problémáival. Ennek alapján megállapítható, hogy az iparifa fogyasztás körülbelül az alábbiak szerint fog alakulni a feltételezések szerint:

1960	233 millió GFA m ³
1975	340 millió GFA m ³

Ha figyelembe vesszük az évszázad eleje óta megfigyelt trendvonalakat és azt meghosszabbítjuk 2000-ig, akkor lényegében egy ugyanolyan képet kapunk, mint a világ fafogyasztásánál, tehát azt, hogy a növekedés üteme évi 1,6%, és ennek megfelelően az európai fogyasztás az évszázad végére megkétszereződik. Ami a forrásokat illeti, Európa a 60-as évek elejéig fában önellátó volt. Ez lényegében azt jelentette, hogy nyersanyagot — elsősorban trópusi rönköket — importált és készterméket — elsősorban papírt — exportált más térségek felé. A gömbfában számított egyenleg azonban az önellátást mutatta. Manapság azonban a fogyasztás növekedésével arányosan nő a más térségekből származó import, ami 1975-ig elérheti a 70 millió m³-t. Ilyenformán Európa, mint térség — a Szovjetunió nélkül számítva — szükségleteit egyre inkább más térségekből, így a Szovjetunióból és Észak-Amerikából, valamint Afrikából kénytelen beszerezni.

c) Szovjetunió

A Szovjetunió nem ismertetett távlati célokat és feladatokat eddig. A hosszútávú trendekből azonban megállapítható, hogy a Szovjetunió fogyasztása aligha fog kisebb mértékben növekedni, mint az eddig ismertetett térségeké. Ismerve azt, hogy a Szovjetunió európai része önmagában tekintve már most sem fedezi a Szovjetunió ezen részének szükségleteit, a fakitermelés súlypontja egyre inkább a szibériai részek felé tolódik. Szibéria keleti része azonban rendkívül messze fekszik Európához és van egy természetes és potenciálisan egyre növekvő felvevő piaca — Japán és távolabbi perspektívában Kína is.

Így bár a Szovjetunió fakészletei ma még gyakorlatilag kimeríthetetlennek tekinthetők, részben a rendkívül nagy szállítási távolságok, részben a növekvő belső szükségletek, a rendkívül magas infrastruktúrális beruházási igények miatt.

nyek (új települések, utak, vasutak, üzemek stb. létesítése) miatt néhány évtized múlva egyre növekvő korlátai lehetnek az Európa felé irányuló szállításoknak. Ez vonatkozik mindenekelőtt a különféle gömbfa és fűrészelt áru választékokra.

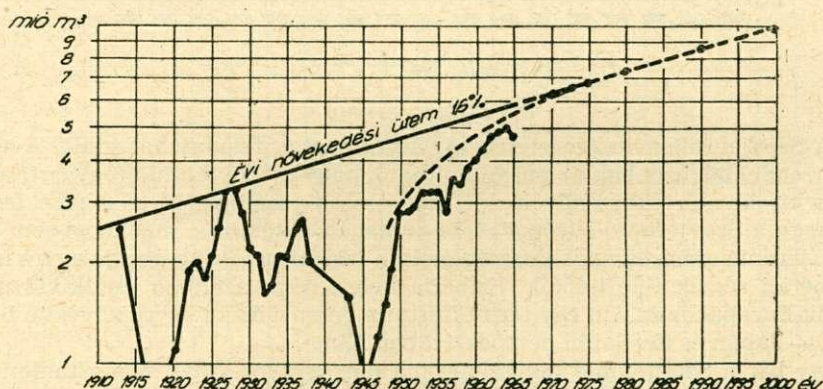
Az előbbieken említett rendkívül rövid és vázlatos áttekintés már elég alapot ad arra, hogy felvázoljuk a hazai erdőgazdálkodás és fafeldolgozó ipar távlati fejlesztésének néhány új vonását.

3. Az erdőgazdálkodás és fafeldolgozó ipar távlati fejlesztésének néhány új vonása

Az elmúlt esztendő igen jelentős változásokat hozott az erdőgazdaság és fafeldolgozás jövőjének megítélését illetően. Az elmúlt 20 esztendő alatt az ország vezető köreiben és az ágazat területén dolgozóknak teljesen egységesen uralkodóvá váltak azok a nézetek, amelyek Magyarország krónikus fahiányára, a fafelhasználás minden téren való visszaszorítására, a fának más anyagokkal történő helyettesítésére, a gyorsütemű erdősítésekre, majd fokozatosan a fafeldolgozó ipar fejlesztésére vonatkoztak. Ezek a nézetek és az ezt követő sorozatos és hatékony intézkedések, valamint a szorgos és eredményes munka következményei lassan beérték. Javultak az erdőrendezés módszerei is. Mindezek eredményeképpen ma már megállapíthatjuk, hogy eddigi nézeteink bizonyos irányú — mindenképpen örömdetes — felülvizsgálatára van szükség. Vegyük sorba ezeket a szempontokat.

— Az előzőekben képet kaptunk arról, hogy mekkorára növekszik a kitermelhető fatömeg 1980-ig. Ha megkíséreljük a kitermelés trendvonalát megrajzolni és ezt ellenőrizzük a tervezett intézkedésekkel, akkor arra a megállapításra juthatunk, hogy Magyarország fakitermelése az évszázad végére elérheti a 9–10 millió m^3 -t.

— Ha megvizsgáljuk a magyar fafogyasztás trendjét, akkor gyakorlatilag arra a megállapításra juthatunk, mint az előző térségeknél, tehát Magyarország iparifa fogyasztása is nagyjából és egészében évi 1,6%-kal növekszik és az évszázad végére előreláthatólag a 10 millió m^3 -t fogja elérni. Figyelembe véve, hogy a tűzifa fogyasztás világszerte csökken, ez a tendencia feltehetően Magyarországot sem hagyja érintetlenül. Mindezek alapján a századfordulóra a tűzifafogyasztás aligha fogja meghaladni vagy elérni az 1 millió m^3 -t. Így mai ismereteink szerint reálisnak látszik kitűzni egy olyan célt, hogy Magyarország közelítse meg fokozatosan az önellátás szintjét.

Magyarország iparifa fogyasztásának trendje

Mindezek alapján tehát felülvizsgálhatjuk azokat a nézeteket, amelyek szerint Magyarország erdőben és fában egyik legszegényebb országa Európának és revízió alá vehetünk olyan nézeteket, amelyek szerint Magyarország a bauxit kivételével *mindenfajta* nyersanyagban szegény ország. Ma már a bauxit mellett a fát is jelentős nyersanyagunknak tekinthetjük, ami lehetővé teszi, hogy a fa-, papír- és cellulózipar egyik legjelentősebb iparágunkká fejlődjék. Így tehát új alapok teremődnek a távlati tervezés számára is. Természetesen az eddig elmondottak csak az erdőgazdaság oldaláról jelentkező és elérhető lehetőségeket mutatják be. Ezek a lehetőségek azonban olyan előnyöket mutatnak már első megközelítésben is, hogy célszerűnek látszik az egész problémakört egy hosszútávú és az összes kapcsolódó ágazatokat magában foglaló koncepció keretében kidolgozni. A kidolgozandó koncepció leglényegesebb elemei, pillérei tehát az alábbiak:

a) A századforduló végén a világ várható szükségleteit csak a világ összes erdeinek gyakorlati bevonásával lehetne kielégíteni az eddigi hosszútávú tendenciák további érvényesülése esetén. Ezen belül Európa ma már fában deficitessé térség és a növekvő szükségleteket egyre távolabbról, egyre növekvő költséggel lehet csak fedezni.

b) Magyarország megteremtette *erdőgazdasági* vonalon a feltételét annak — és ezek a feltételek tovább fokozhatók —, hogy az ország fában és fatermékekben jelentkező szükségleteit egyre inkább saját nyersanyagforrásból fedezze.

c) Az import útján egyre nehezebben és nagyobb költséggel beszerezhető fa, valamint az egyre nagyobb mértékben rendelkezésre álló hazai fatömeg indokolttá teszi eme értékes nyersanyag *ipari feldolgozását* és ezen keresztül a hazai szükségletek növekvő arányú kielégítését egyre értékesebb hazai fatermékekkel.

d) Mindez azonban feltételezi, hogy az *iparfejlesztés szerkezetében* az eddigieknél lényegesen nagyobb részt biztosítsunk a fafeldolgozóipar és elsősorban a cellulóz- és papíripar fejlesztésére.

Az említett szempontok alapján már ki lehet dolgozni az erdőgazdaság, fa-, papír- és cellulózipar hosszútávú fejlesztését. Ha ez a koncepció a maga összefüggéseiben elkészült, kerülhet sor arra, hogy beilleszkedjék a népgazdaság általános távlati fejlesztési kereteibe, amennyiben a koncepció a versenyt a fejlesztés egyéb szóba jöhető variánsaival mindenféle szempontból kiállja.

Az eddigi vizsgálatok arra mutatnak, hogy ez a verseny minden valószínűség szerint az erdőgazdaság és fafeldolgozóipar fejlesztésének előnyét fogja bizonyítani.

Д-р А. Мадас : НОВЫЕ ВОПРОСЫ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В ЛЕСХОЗЕ И В ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.

1-го января 1968 года вступит в силу новая система направления хозяйствования. Главные средства её составляет неизменно народнохозяйственные планы. Изменяется только условия среди которых эти народнохозяйственные функции будут выполняться. Лесохозяйственные производственные планы останутся и в дальнейшем важнейшей основой различных оперативных, средних и долгосрочных частей народнохозяйственного плана. Однако настоящие задачи расширятся, превратятся в разносторонние и более тесно должны быть связаны с концепциями народнохозяйственного перспективного развития. Особенно необходима тесная связь с лесной промышленностью, потому что на основе принятых мер в развитии лесного хозяйства реально осуществимы такие цели, в результате которых Венгрия обеспечит себя в древесине. Это даёт возможность превратить в Венгрии деревообрабатывающую и целлюлозную промышленность в одну из наиболее развитых отраслей промышленности.

Dr. Madas A.: DIE NEUEN FRAGEN DER LANGFRISTIGEN PLANUNG IN DER FORSTWIRTSCHAFT UND IN DER HOLZBEARBEITENDEN INDUSTRIE.

Am 1. Januar 1968 tritt das neue System der Wirtschaftsführung ins Leben. In diesem System stellen die Pläne der Volkswirtschaft auch weiterhin die Hauptmittel der zielbewussten Entwicklung dar. Es verändern sich nur die Bedingungen, unter denen diese Pläne ihre volkswirtschaftliche Funktion erfüllen. Die forstwirtschaftlichen Betriebspläne bilden auch weiterhin die wichtigsten Grundlagen des forst- und holzwirtschaftlichen Teils verschiedener mittel- und langfristiger, operativer volkswirtschaftlicher Pläne. Ihr bisheriger Aufgabenkreis wird aber in der Zukunft ausgedehnt; die Aufgaben werden vielseitiger und müssen viel enger an die Konzeptionen der perspektiven Entwicklung der Forstwirtschaft angepasst werden. Vor allem sind engere Beziehungen zur Holzindustrie nötig, da im Ergebnis der Massnahmen, die zur Entwicklung der Forstwirtschaft getroffen wurden, ein Bestreben auf eine nahezu gänzliche Selbstversorgung Ungarns mit Rohholz für angemessen erscheint. Dies ermöglicht die Entwicklung der Holz- und Zellstoffindustrie zu einem der bedeutendsten Industriezweige Ungarns.